

UNIVERSITATEA “OVIDIUS” DIN CONSTANȚA

ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE UMANISTE

DOMENIUL DE DOCTORAT: FILOLOGIE

LEXICALIZAREA NUMELOR PROPRII

ÎN LIMBA ROMÂNĂ

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

Conducător de doctorat:

Prof. univ. dr. EMILIEA-DOMNIȚA TOMESCU

Student-doctorand:

COMAN (GROU) DIANA-MARIA

CONSTANȚA, 2024

CUPRINS

INTRODUCERE.....	7
01. Obiectivele lucrării.....	9
02. Stadiul actual al cercetării.....	10
03. Sursele lucrării.....	13
04. Metode de cercetare.....	15
05. Structura lucrării.....	23
CAPITOLUL 1: LEXICALIZAREA NUMELOR PROPRII. CADRU TEORETIC.....	26
1.1. RELAȚIA DINTRE LEXIC ȘI ONOMASTICĂ.....	26
1.2. LEXICALIZAREA NUMELOR PROPRII.....	38
1.2.1. Lexicalizarea numelor proprii și onomasticizarea numelor comune – fenomene de transfer funcțional și formal	38
1.2.2. Antonomaza – mijloc de lexicalizare a numelor proprii.....	42
1.2.2.1. Antonomaza – definire și tipologie.....	42
1.2.2.2. Antonomaza – procedeu stilistic.....	44
1.2.2.3. Antonomaza și lexicalizarea numelor proprii – delimitări teoretice	49
1.2.3. Eponimia – mijloc de lexicalizare a numelor proprii.....	50
1.2.3.1. Eponimia – definire.....	50
1.2.3.2. Eponimia și antonomaza – delimitări teoretice.....	53
CAPITOLUL 2: UNITĂȚI LEXICALE PROVENITE DE LA NUMELE PROPRII ÎN VOCABULARUL LIMBII ROMÂNE.....	55
2.1. ASPECTE ETIMOLOGICE PRIVITOARE LA NUMELE PROPRII DEVENITE NUME COMUNE ÎN LIMBA ROMÂNĂ.....	56
2.2. ÎMPRUMUTURI LEXICALE DEONOMASTICE ÎN LIMBA ROMÂNĂ.....	57
2.2.1. Împrumuturi lexicale deonomastice din limba franceză.....	59

2.2.2. Împrumuturi lexicale deonomastice din limba italiană.....	78
2.2.3. Împrumuturi lexicale deonomastice din limba germană.....	85
2.2.4. Împrumuturi lexicale deonomastice din limba latină.....	88
2.2.5. Împrumuturi lexicale deonomastice din limba engleză.....	93
2.2.6. Împrumuturi lexicale deonomastice din limba rusă.....	97
2.2.7. Împrumuturi lexicale deonomastice din limba spaniolă.....	99
2.2.8. Împrumuturi lexicale deonomastice din limba turcă.....	101
2.2.9. Împrumuturi lexicale deonomastice din limba greacă/neogreacă.....	103
2.2.10. Împrumuturi lexicale deonomastice din limba slavă.....	104
2.2.11. Împrumuturi lexicale deonomastice din limba ebraică.....	106
2.3. CREAȚII LEXICALE ROMÂNEȘTI PROVENITE DE LA NUME PROPRII ROMÂNEȘTI.....	107
CAPITOLUL 3: ASPECTE SEMANTICE ALE LEXICALIZĂRII NUMELOR PROPRII ÎN LIMBA ROMÂNĂ.....	112
3.1. ASPECTE SEMANTICE ALE SUBCLASEI NUMELUI COMUN.....	112
3.2. ASPECTE SEMANTICE ALE SUBCLASEI NUMELUI PROPRIU.....	114
3.2.1. Absența/prezența sensului la numele proprii.....	115
3.2.2. Specificitatea sensului la numele proprii	116
3.2.3. Transformări semantice ale numelor proprii în transferul lor în clasa lexicală...118	
3.3. CÂMPURI LEXICO-SEMANTICE ALE NUMELOR COMUNE DEONOMASTICE.....	123
3.4. SERII ONOMASTICE DIN CARE FAC PARTE NUME PROPRII LEXICALIZATE (DEONOMASTICE)	146
3.4.1. Seria antroponimică	146
3.4.2. Seria toponimică	149

CAPITOLUL 4: ASPECTE FORMALE LEGATE DE TRECEREA NUMELOR PROPRII LA NUMELE COMUNE	151
4.1. CLASIFICAREA STRUCTURALĂ A NUMELOR COMUNE DEONOMASTICE	151
4.1.1. Deonomastice simple.....	151
4.1.1.1. Împrumuturi deonomastice simple.....	151
4.1.1.2. Cuvinte românești deonomastice simple.....	153
4.1.2. Deonomastice derivate.....	154
4.1.2.1. Împrumuturi deonomastice derivate	154
4.1.2.2. Cuvinte românești deonomastice derivate	167
4.1.3. Deonomastice compuse	171
4.1.3.1. Împrumuturi ale unor cuvinte deonomastice compuse din limba franceză..	171
4.1.3.2. Cuvinte românești deonomastice compuse	173
4.2. ADAPTAREA FONETICĂ ȘI GRAFICĂ A ÎMPRUMUTURILOR LEXICALE DEONOMASTICE.....	173
4.3. ASPECTE GRAMATICALE ALE LEXICALIZĂRII NUMELOR PROPRII IN LIMBA ROMÂNĂ.....	176
4.3.1. Aspecte gramaticale ale încadrării de gen numelor comune deonomastice.....	179
4.3.1.1. Încadrarea de gen a împrumuturilor deonomastice.....	179
4.3.1.1.1. Împrumuturi deonomastice care au aceeași încadrare gramaticală cu cea a numelui propriu din care provin	179
4.3.1.1.2. Împrumuturi deonomastice cu încadrare de gen diferită de cea a numelui propriu din care provin.....	180
4.3.2. Încadrarea de gen a cuvintelor lexicale deonomastice românești	181
4.3.2.1. Creații lexicale provenite de la nume proprii românești cu aceeași încadrare de gen	181
4.3.2.2. Creații lexicale deonomastice cu încadrare de gen diferită de cea a numelor proprii din care provin	182

4.3.3. Aspecte gramaticale ale încadrării de număr a numelor comune deonomastice..	182
4.3.3.1. Încadrarea de număr a împrumuturilor deonomastice	182
4.3.3.2. Încadrarea de număr a creațiilor lexicele deonomastice românești.....	184
4.3.4. Aspecte gramaticale ale determinării numelor comune deonomastice	186
CONCLUZII.....	187
LISTA DE ABREVIERI.....	193
BIBLIOGRAFIE	196
INDICE DE NUME PROPRII DEVENITE NUME COMUNE	207

Rezumatul tezei de doctorat

Cuvinte-cheie: lexicalizare, nume proprii, nume comune, antonomază, eponimie, împrumuturi lexicele deonomastice, creații lexicele românești, câmpuri lexico-semantic, serii onomastice, aspecte etimologice, semantic și gramaticale.

Teza de doctorat *Lexicalizarea numelor proprii în limba română* își propune să cerceteze transferul numelor proprii în clasa numelor comune și schimbarea funcției onomastice cu cea lexicală. Fenomenul de lexicalizare a numelor proprii interesează deopotrivă două dintre disciplinele lingvistice: lexicologia și onomastica. Abordarea tematicii propuse pentru cercetare are ca punct de plecare necesitatea cunoașterii procesului de lexicalizare a numelor proprii în perspectivă etimologică, semantică și gramaticală, având în vedere numărul mare de unități lexicele ale limbii, a căror etimologie o reprezintă numele proprii. Tema lucrării este actuală în perspectiva necesității permanente de îmbogățire a lexicului limbii române atât cu împrumuturi, cât și cu creații lexicele românești. În prezent, cercetarea lexicalizării numelor proprii este destul de puțin abordată, deoarece fenomenul se înregistrează mai mult la neologisme, decât la creațiile românești.

Scopul lucrării este în egală măsură teoretic și practic. Obiectivele lucrării au în vedere identificarea, în vocabularul limbii române, a numelor comune provenite de la numele proprii și analiza lor, în vederea caracterizării fenomenului de lexicalizare a numelor proprii, indiferent de categoria în care se încadrează.

Alegerea subiectului proiectului de cercetare pornește de la premisa teoretică a asemănărilor și deosebirilor dintre unitățile de vocabular (nume comune) și unitățile onomastice (nume proprii). Se observă un fenomen de transfer continuu al unor nume proprii în fondul lexical, precum și al unor nume comune în repertoriul onomastic, ca mijloace de îmbogățire și diversificare a celor două inventare ale limbii române. Schimbul de forme între lexic și onomastică este însoțit de o serie de transformări la nivel semantic și gramatical, care până la momentul actual au fost insuficient cercetate.

În schimb, studiile de specialitate au acordat o atenție mai mare procedului stilistic al antonomazei, care permite schimbul între numele proprii și numele comune, ceea ce poate constitui o etapă în fenomenul de lexicalizare a numelor proprii. Ca o premisă a lucrării, considerăm că lexicalizarea este un procedeu de îmbogățire a vocabularului, care se deosebește în unele privințe de uzul stilistic metaforic al antonomazei. Prin caracterul efemer al întrebuintării artistice a unui nume propriu ca nume comun și a unui nume comun ca nume propriu, antonomaza se diferențiază de lexicalizarea unor forme onomastice, care se fixează cu o nouă funcție în vocabularul limbii.

Ne-am propus de asemenea, să lărgim analiza procedului de lexicalizare prin prezentarea unităților lexicale din limba română provenite de la nume proprii, în funcție de sursele de proveniență ale acestora. Selecția eșantioanelor de analiză a fost făcută după criteriul relevanței pe care o au împrumuturile lexicale ale unor forme deonomastice din alte limbi, dar și transformarea unor nume proprii românești în nume comune.

Demersul nostru urmărește constant atât aprecierea cantitativă realizată pe baze statistice a numelor comune din vocabularul limbii române provenite de la numele proprii, cât și aprecierea calitativă (studiul semanticii acestora în relația lor cu numele proprii de origine). De asemenea, analiza gramaticală atât a împrumuturilor, cât și a creațiilor lexicale românești, precum și modificările formale (grafice și fonetice) legate de lexicalizarea numelor proprii și de adaptarea împrumuturilor de nume comune provenite de la nume proprii, pot fi utile în conceperea unor dicționare de onomastică sau a unor lucrări lexicografice.

Noutatea tezei constă în caracterul ei preponderent aplicativ. Lucrarea de față își propune să răspundă printr-o analiză complexă la o multitudine de întrebări rămase fără răspuns în studiul numelor proprii lexicalizate în limba română. Am avut în vedere inventarierea unui corpus aproape exhaustiv de unități lexicale de proveniență onomastică (deonomastice), aparținând diverselor părți de vorbire (substantive, adjective, verbe etc.), pentru a trage concluzii generale asupra fenomenului

de lexicalizare în sine. Un alt element de noutate îl constituie atât identificarea, cât și inventarierea câmpurilor lexico-semantică, care constituie sursa lexicalizării numelor proprii. Ne-am propus în egală măsură să analizăm tipologia structurală a numelor proprii lexicalizate (nume simple, derivate și compuse), schimbarea funcției denominative în funcție referențială în plan semantic, modificările de sens și transformările formale care însoțesc lexicalizarea numelor proprii.

Considerăm că principalele elemente de originalitate ale tezei de față sunt: analiza procedurilor de lexicalizare, antonomază și eponimie, cu delimitarea valorilor stilistice de cele lexicale propriu-zise, precum și stabilirea gradului de lexicalizare, după pierderea sau păstrarea funcției onomastice. De asemenea, remarcăm că forma lexicalizată deplin părăsește clasa numelor proprii, devenind unitate stabilă a vocabularului, fenomen însoțit de modificări semantice și gramaticale.

Teza cuprinde un capitol introductiv (*Introdúcere*), unul teoretic, trei capitole dedicate exclusiv aspectelor etimologice, semantice și gramaticale ale lexicalizării numelor proprii în limba română, un capitol de concluzii, bibliografie și un amplu indice de nume proprii devenite nume comune.

În partea de *Introdúcere*, am evidențiat importanța temei de cercetare pentru lingvistica românească, obiectivele generale și specifice ale demersului științific, stadiul actual al cercetării cu privire la lexicalizarea numelor proprii în limba română, sursele primare și secundare folosite, precum și metodologia de cercetare.

Primul capitol, intitulat *Lexicalizarea numelor proprii. Cadru teoretic*, are un caracter teoretic, de sintetizare a unui material bibliografic selectat din literatura de specialitate, iar celelalte au un caracter pronunțat aplicativ. Acest capitol tratează procedeul lexicalizării ca fenomen lingvistic și este alcătuit din două subcapitole. În primul subcapitol (*1.1. Relația dintre lexic și onomastică*), am pus accentul pe aspectele teoretice privind relația dintre lexic și onomastică. Următorul subcapitol (*1.2. Lexicalizarea numelor proprii*) investighează principalele caracteristici ale procedurii de lexicalizare a numelor proprii, având trei părți: prima parte (*1.2.1. Lexicalizarea numelor proprii și onomasticizarea numelor comune – fenomene de transfer funcțional și formal*) vizează lexicalizarea numelor proprii în paralel cu procedeul onomasticizării numelor comune, privite ca fenomene de transfer formal și funcțional; în a doua parte (*1.2.2. Antonomaza – mijloc de lexicalizare a numelor proprii*), antonomaza este analizată ca un mijloc de lexicalizare a numelor proprii, atenția concentrându-se pe definirea și tipologia antonomazei

(1.2.2.1. *Antonomaza – definire și tipologie*), pe modul în care acționează aceasta ca procedeu stilistic (1.2.2.2. *Antonomaza – procedeu stilistic*), precum și pe asemănările și deosebiri care se stabilesc dintre antonomaza și lexicalizarea numelor proprii (1.2.2.3. *Antonomaza și lexicalizarea numelor proprii – delimitări teoretice*); în ultima parte (1.2.3. *Eponimia – mijloc de lexicalizare a numelor proprii*) este abordat fenomenul de eponimizare, în care sunt analizate aspectele teoretice desprinse atât din definirea acestui procedeu, cât și din identificarea principalelor asemănări și deosebiri între eponimie și antonomază (1.2.3.1. *Eponimia – definire*, 1.2.3.2. *Eponimia și antonomaza – delimitări teoretice*).

Capitolul al doilea, *Unități lexicale provenite de la numele proprii în vocabularul limbii române*, urmărește realizarea unui inventar lexical și are în componență trei subcapitole. Primul subcapitol (2.1. *Aspecte etimologice privitoare la numele proprii devenite nume comune în limba română*) prezintă principalele aspecte etimologice privitoare la numele proprii devenite nume comune în limba română. În funcție de sursele de proveniență ale unităților lexicale nou identificate, sunt separate împrumuturile lexicale deonomastice de creațiile lexicale deonomastice românești. Al doilea subcapitol (2.2. *Împrumuturi lexicale deonomastice în limba română*) urmărește analiza etimologică a împrumuturilor lexicale vechi și noi de nume comune provenite de la nume proprii în limba română, în ordinea frecvenței acestora în vocabularul limbii române, fiind alcătuit din unsprezece părți (2.2.1. *Împrumuturi lexicale deonomastice din limba franceză* - 2.2.11. *Împrumuturi lexicale deonomastice din limba ebraică*), în care sunt prezentate împrumuturile lexicale deonomastice din limba franceză, italiană, germană, latină, engleză, rusă, spaniolă, turcă, greacă/neogreacă, slavă și ebraică. În cazul împrumuturilor lexicale deonomastice, sunt analizate cuvintele împrumutate în limba română, etimonul lexical recent, direct din limba-sursă a împrumutului și etimonul onomastic îndepărtat, indiferent de limba din care provine. Al treilea subcapitol (2.3. *Creații lexicale românești provenite de la nume proprii românești*) tratează analiza etimologică a creațiilor lexicale românești provenite de la nume proprii românești.

Capitolul al treilea, numit *Aspecte semantice ale lexicalizării numelor proprii în limba română*, este alcătuit din patru subcapitole, punându-se accentul pe cele mai importante particularități semantice implicate în procesul de lexicalizare, mai ales prin transferul de înțeles al numelui propriu devenit nume comun. Cercetarea procesului de lexicalizare din punct de vedere semantic implică o serie de dificultăți legate de diferențierea semantică a celor două clase: clasa numelor comune și a numelor proprii. Atât semantica numelui comun, cât și a numelui propriu se

analizează în două subcapitole separate. În primul subcapitol (3.1. *Aspecte semantice ale subclasei numelui comun*), se prezintă definiția și tipologia sensurilor ale subclasei numelui comun. Al doilea subcapitol (3.2. *Aspecte semantice ale subclasei numelui propriu*) are în vedere identificarea aspectelor semantice ale subclasei numelui propriu referitoare la absența/prezența sensului la numele proprii, precum și la specificitatea sensului numelor proprii, vizând trăsătura caracteristică pe care o au numele proprii: manifestarea exclusiv contextuală a sensului (3.2.1. *Absența/prezența sensului la numele proprii*, 3.2.2. *Specificitatea sensului la numele proprii*).

De asemenea, cercetarea este întregită și de transformările semantice ale numelor proprii în transferul lor în clasa lexicală (3.2.3.)

Al treilea subcapitol (3.3. *Câmpuri lexico-semantice ale numelor comune deonomastice*) urmărește încadrarea numelor comune deonomastice, redate în ordinea prezenței cantitative a formelor deonomastice, în principalele câmpuri lexico-semantice: câmpul lexico-semantic științific, câmpul lexico-semantic cultural-artistic, câmpul lexico-semantic gastronomic, câmpul lexico-semantic geografic, câmpul lexico-semantic zoologic, câmpul lexico-semantic botanic, câmpul lexico-semantic al doctrinelor, curentelor, noțiunilor artistice, filosofice și religioase, câmpul lexico-semantic astronomic, precum și câmpul lexico-semantic balistic. La unele câmpuri lexico-semantice, am sesizat și subcâmpuri cu o specializare semantică subordonată. În cadrul fiecărui câmp lexico-semantic, analiza semantică vizează gradul de lexicalizare a numelor comune deonomastice, prin procedeele de eponimizare sau derivare. Ultimul subcapitol (vezi *supra* 3.4.) vizează analiza *seriilor onomastice din care fac parte nume proprii lexicalizate (deonomastice)*. Cercetarea noastră urmărește identificarea tuturor numelor proprii lexicalizate și distribuite în două categorii fundamentale: *seria antroponimică* și *seria toponimică*.

Capitolul al patrulea, *Aspecte formale legate de trecerea numelor proprii la numele comune*, are în componență trei subcapitole. Primul subcapitol (4.1.) urmărește clasificarea structurală a numelor comune deonomastice în: deonomastice simple, derivate și compuse. Acest subcapitol este împărțit în mai multe părți, prezentând atât împrumuturile deonomastice, cât și cuvintele românești deonomastice simple, derivate și compuse (4.1.1. *Deonomastice simple*, 4.1.2. *Deonomastice derivate*, 4.1.3. *Deonomastice compuse*). Împrumuturile lexicale deonomastice simple sunt predominante asupra creațiilor lexicale românești deonomastice (4.1.1.1., 4.1.1.2.). În privința deonomasticelor derivate, identificăm două categorii: împrumuturi deonomastice derivate și cuvinte românești deonomastice derivate (4.1.2.1, 4.1.2.2.) Deonomasticele compuse cuprind

împrumuturile unor cuvinte deonomastice compuse din limba franceză, precum și cuvintele românești deonomastice compuse (4.1.3.1., 4.1.3.2).

Al doilea subcapitol (4.2. *Adaptarea fonetică și grafică a împrumuturilor lexicale deonomastice*) vizează modul de adaptare al numelor proprii devenite nume comune la normele limbii române actuale, precum și modificările grafice și fonetice, pe care le prezentăm în același subcapitol, pentru că în limba română regula pronunției unui cuvânt, dar și cum se scrie, impune tratarea comună a celor două fenomene.

Ultimul subcapitol (4.3. *Aspecte gramaticale ale lexicalizării numelor proprii în limba română*) prezintă principalele aspecte gramaticale pe care le implică lexicalizarea numelor proprii în limba română, prin împărțirea în patru secțiuni, care urmăresc aspectele gramaticale ale încadrării de gen, număr, caz și determinare ale împrumuturilor deonomastice și ale creațiilor lexicale românești provenite de la nume proprii (4.3.1. *Aspecte gramaticale ale încadrării de gen a numelor comune deonomastice*, 4.3.2. *Aspecte gramaticale ale încadrării de gen a cuvintelor lexicale deonomastice românești*, 4.3.3. *Aspecte gramaticale ale încadrării de număr a numelor comune deonomastice*). De asemenea, atât împrumuturile lexicale deonomastice, cât și cuvintele deonomastice românești au aceeași încadrare gramaticală de gen cu cea a numelor proprii din care provin (4.3.1.1.1., 4.3.2.1.) sau au încadrare de gen diferită de cea a numelor proprii din limba-sursă (4.3.1.1.2., 4.3.2.2.). În ceea ce privește categoria gramaticală a numărului, lexicalizarea presupune trecerea de la o categorie de singularia sau pluralia tantum, specifică numelor proprii, la o categorie flexionară mobilă cu singular și plural (4.3.3.1., 4.3.3.2.). Capitolul al patrulea cuprinde în finalul său o prezentare a celor mai importante aspecte gramaticale ale determinării implicate în lexicalizarea numelor proprii în limba română (4.3.4. *Aspecte gramaticale ale determinării numelor comune deonomastice*).

Lucrarea se încheie cu o sinteză a principalelor rezultate în urma analizei etimologice, semantice și gramaticale ale numelor comune deonomastice din vocabularul limbii române (*Concluzii*). Din punct de vedere aplicativ, lucrarea poate să fie valorificată în viitoarele studii de lingvistică preocupate de analizarea fenomenului lexicalizării, precum și de cei interesați de studierea onomasticii românești. Aprofundarea ulterioară a analizei lingvistice a procedului lexicalizării numelor proprii poate fi făcută pornind de la contribuțiile din prezentul studiu, inclusiv de la materialele puse la dispoziție în anexa care cuprinde *Indicele numelor proprii devenite nume comune*.

BIBLIOGRAFIE

I. Sigle bibliografice:

CECC 1968 = I. Berg, 1968, *Dicționar de cuvinte, expresii, citate celebre*, București: Editura Științifică.

DAR 2007 = Gh. Bulgăr, Gh. Constantinescu-Dobridor, 2007, *Dicționar de arhaisme și regionalisme*, Vol. I-II, București: Editura SAECULUM VIZUAL.

DE 1993-2009 = Marcel D. Popa, Alexandru Stănciulescu, Gabriel Florin Matei, Anicuța Tudor, Carmen Zgăvârdici, Rodica Chiriacescu, 1993-2009, *Dicționar enciclopedic*, București: Editura Enciclopedică.

DECR 1926-1931 = I. Candrea, Gh. A. Adamescu, 1926-1931, *Dicționarul enciclopedic ilustrat „Cartea românească”*, București: Editura Cartea Românească.

DER 2007 = Alexandru Ciorănescu, 2007, *Dicționarul etimologic al limbii române*, București: Editura SAECULUM I.O.

DEX 1975 = I. Coteanu (coord.), Luiza Seche, M. Seche, 1975, *Dicționar explicativ al limbii române*, ediția I, București: Editura Academiei.

DEX 1998 = I. Coteanu, Lucreția Mares, 1998, *Dicționar explicativ al limbii române*, ediția a II-a, București: Editura Univers Enciclopedic.

DEX 2009 = I. Coteanu, Lucreția Mares, 2009, *Dicționar explicativ al limbii române* (ediția a II-a revăzută și adăugită), Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, București: Editura Univers Enciclopedic Gold.

DLRC 1980 = Vasile Breban, 1980, *Dicționar al limbii române contemporane*, București: Editura Științifică.

DLRLC 1955-1957 = D. Macrea, E. Petrovici (coord.), 1955-1957, *Dicționarul limbii române literare contemporane*, colectiv Al. Rosetti et al., București: Editura Academiei R.P.R.

DLRM, 1958 = D. Macrea (coord.), 1958, *Dicționarul limbii române moderne*, Academia Română, Institutul de Lingvistică din București, București: Editura Academică și Enciclopedică.

DN 1986 = F. Marcu, C. Maneca (coord.), 1986, *Dicționar de neologisme*, București, Editura Fundației Culturale Române.

DOR 1963 = N. A. Constantinescu, 1963, *Dicționar onomastic românesc*, București: Editura Academiei R.P.R.

DS 2007 = Mihaela Popescu, *Dicționar de stilistică*, 2007, București: Editura ALL.

DȘL 1997 = Angela Bidu-Vrănceanu, Cristina Călărașu, Liliana Ionescu-Ruxăndroiu Mihaela Mancaș, Gabriela Pană-Dindelegan, 1997, *Dicționar de științe ale limbii*, București: Editura Științifică.

DȘL 2005 = Angela Bidu-Vrănceanu, Cristina Călărașu, Liliana Ionescu-Ruxăndroiu, Mihaela Mancaș, Gabriela Pană Dindelegan, 2005, *Dicționar de științe ale limbii*, București: Editura Nemira.

DTL 1998 = Gh. Constantinescu-Dobridor, 1998, *Dicționar de termeni lingvistici*, București: Editura Teora.

DULR 1929 = Lazăr Șăineanu, 1929, *Dicționar universal al limbei române*, Craiova: Editura Scrisul Românesc.

GALR I 2005 = Valeria Guțu Romalo (coord.), 2005, *Gramatica limbii române*, I-II, I- *Cuvântul*; II- *Enunțul*, București: Editura Academiei Române.

GALR I 2008 = Valeria Guțu Romalo, Gabriela Pană Dindelegan (coord.), *Gramatica limbii române*, I-II, I- *Cuvântul*; II- *Enunțul*, București: Editura Academiei Române.

MEFS 1975 = Gh. N. Dragomirescu, 1975, *Mica enciclopedie a figurilor de stil*, București: Editura Științifică și Enciclopedică.

MDA 2010 = I. Coteanu (coord.), 2010, *Micul dicționar academic*, ediția a II-a, Academia Română, Institutul de Lingvistică, București: Editura Univers Enciclopedic.

MDN 2000, 2002 = F. Marcu, 2002, *Marele dicționar de neologisme*, București: Saeculum I.O.

NDU 2006 = Ioan Oprea, Carmen Gabriela Pamfil, Rodica Radu, Victoria Zăstroiu 2006, *Noul dicționar universal al limbii române*, București: Litera Internațional.

NODEX 2002 = Litera Internațional, 2002, *Noul dicționar explicativ al limbii române*, București: Litera Internațional.

PLF 1905 = Hélène Manuélian, 1905, *Le Petit Larousse Illustré*, Paris: Editura Larousse.

RLE 2014 = Reverso Lingvistic English, 2014, online <https://www.lexilogos/Reverso> (citată la 10.09.2023)

SRL 1975 = Iorgu Iordan, 1975, *Stilistica limbii române*, București: Editura Științifică.

TLF 1971-1993 = Trésor de la langue français, 1971-1994, <https://www.lexilogos/Trésor> online (citată la 20.10.2023)

TLG 1972 = Al. Graur, 1972, *Tratat de lingvistică generală*, București: Editura Academiei

II. Surse lexicografice:

Bulgăr, Gheorghe, 2004, *Dicționar de sinonime*, București: Editura LUCMAN.

Chambers, Willlliam, Chambers Robert, 1872, *Chambers English Dictionary*, Edinburgh: Editura Chambers.

Webster, Merriam, 1828, *The American Heritage Dictionary of the English Language*, Wordsmyth Dictionary.

<https://delr.lingv.ro/?searchTerm> (citat la 10.04.2023);

Dicționare onomastice și stilistice:

Bălan-Mihailovici, Aurelia, 2003, *Dicționar onomastic creștin. Repere etimologice și martirologice*, București: Editura Minerva.

Cihac, (Antoine de), 1879, *Dictionnaire d'etymologie dacoromaine. II. Eléments slaves, Magyars, turcs, grecs modernes et albanais*, Frankfurt.

Hendrickson, R., 1972, *The dictionary of Eponyms: Names that Became Words*, New York: Stein and Day.

Ionescu, Cristian, 2001, *Dicționar de onomastică*, ediția a II-a, București: Editura Elion.

Iordan, Iorgu, 1983, *Dicționar al numelor de familie românești*, București: Editura Științifică și Enciclopedică.

Laiu-Despău, Octavian, 2007, *Dicționar de eponime*, București: Editura SAECULUM I.O.

Morier, Henri, 1961, *Dictionnaire de poetique et de rhetorique*, Paris: Presses Universitaires de France.

Mușat, Radu, 2006, *Nume proprii- nume comune, Dicționar de antonomază*, Iași: Editura Polirom.

Moroianu, Cristian, Busuioc, Monica, 2022, *Dicționarul limbii române (DLR)*, București: Editura Academiei Române.

Ruffner, J.A., Berger, J., Schoenung, G., 1977, *Eponyms Dictionaries Index: A Reference Guide to Persons, Both Real and Imaginary, and the Terms Derived from Their Names*, Detroit: Gale Research Co.

Șăineanu, Lazăr, 1938, *Dicționar universal al limbei române*, Craiova: Editura Scrisul românesc.

Tiktin, H., 1986, *Rumänish-Deutsches Wörterbuch*, Auflage von Paul Miron, Band I-III, Wiesbaden: Otto.

III. Bibliografie generală:

Akhmanova, O. S., 1966, 1977, *Slovar' lingvisticheskikh terminov* [*Dictionary of linguistic terms*], Moscow: Sovetskaya èntsiklopediya Publ. <https://www.biblio.com/book/akhmanova-dictionary-linguistic-terms-moscow-2013/d/1263063291> (citat la 13.05.2023).

Akhmanova, O.S., 1958, „Le nom propre en tant que catégorie linguistique”, în *Cercetări de lingvistică*, 1958, 3 (supliment), p. 13-18.

Alexi, Ioannis, 1826, *Gramatica daco-romana sive valahica*, Viena.

Arghezi, Tudor, 1962-1976, *Scrieri*, I-XXX, București: EPL.

Avram, Mioara, 1967, „Genul comun în limba română”, în *Studii și cercetări lingvistice*, XVII, 1967, 5, p. 479 - 491.

Avram, Mioara, 1996, „Formațiile deonomastice în lexicografia românească”, în *Studii și cercetări lingvistice*, XLVII, nr. 1-6, p. 9-31.

Avram, Mioara, 1997, *Gramatica pentru toți*, București: Editura Humanitas.

Atkin, Austin, 2010. *Peirce's Theory of Signs*. *Stanford Encyclopaedia of Philosophy*. <https://www.plato.stanford.edu/entries/peirce-semiotics/> (citat la 3 martie 2023).

Barborică, Elena, 1978, „Nume proprii devenite nume apelative”, în *Limba și literatură*, vol. I, 1978, p. 283-293.

Bahnaru, Vasile, 2011, „Conceptul de câmp lexico-semantic în lexicologia modernă (cu referire specială la studiile lui Eugeniu Coșeriu)”, în *Anuar de Lingvistică și Istorie Literară*, LI, 2011, p. 95-105.

Bahnaru, Vasile, 2013, *Lexicologia practică a limbii române*, Chișinău: Academia de Științe a Moldovei, Institutul de Filologie.

Beccaria, Gian Luigi, 2007, *Tra le pieghe delle parole*, Torino: Einaudi.

Berger, Peter, 1967, *The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge* Paperback.

Bidu-Vrănceanu, Angela, 1979, ‘Problèmes d’analyse des champs lexicaux’, în *Logos semantikos*, 1981, p. 349-361.

Bidu-Vrănceanu, Angela, Forăscu, Narcisa, 1988, *Cuvinte și sensuri*, București: Editura Științifică și Enciclopedică.

Bucă, Mihail, Evseev, Ivan, 1976, *Probleme de semasiologie*, Timișoara: Editura Facla.

Budagov, R.A., 1961, *Introducere în știința limbii*, București: Editura Științifică.

Bulgăr, Gheorghe, 1971, *Studii de stilistică și limbă literară*, București: Editura Didactică și Pedagogică.

Carabulea, Elena, 1975a, „Câteva observații asupra diminutivării substantive pe baza DLR”, în *Studii și cercetări lingvistice*, nr. 4, p. 335-341.

Carabulea, Elena, 1975b, „Raportul dintre formă și sensul gramatical la diminutive”, în *Studii și cercetări lingvistice*, nr. 6, p. 603-607.

Chirculescu, A.R.M., Matusz, P.L., 1999, *Eponime și sinonime în neuroanatomie*, Timișoara: Orizonturi Universale.

Chiș, Dorina, 2005, „O importantă resursă terminologică – numele proprii”, în revista electronică *UniTerm* a Universității de Vest din Timișoara, nr. 1.

Ciobanu, Fulvia, 1966, „Substantive proprii devenite comune”, în *Limbă și literatură*, XII, p. 283-293.

Coman (Grou), Diana-Maria, 2021, „Relația dintre lexicologie și onomastică”, în *Annales Universitatis Apulensis. Series Philologica* (ed. a XXI-a), Alba Iulia: Editura Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, nr. 22/1, 2021, p. 317-330.

Coman (Grou), Diana-Maria, 2023, „Aspecte semantice legate de lexicalizarea numelor proprii”, în *Annales Universitatis Apulensis. Series Philologica*, (ed.a XXIII-a), Alba Iulia: Editura Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, nr. 24/2, 2023, p.192-209.

Conea, Ioan, 1993, *Geografie istorică, toponimie și terminologie geografică*, București: Editura Academiei Române.

Corniță, Georgeta, 2010, „Câteva observații privind numele proprii în opera literară/A few observations regarding the stylistics of the proper name in literary works”, în O. Felecan (coord.), *Onomasticon. Studii despre nume și numire*, vol. I, Cluj-Napoca: Editura Mega, p. 237-248.

Cosniceanu, Maria, 1973, *Studiu asupra numelor de persoane*, Chișinău: Editura Știința.

Coșeriu, Eugeniu, 1974, ‘Linguistic and Semantics’, in *Current Trends in Linguistic*, 12, Den Haag, p.103 -171.

Coșeriu, Eugeniu, 1981, „Către o tipologie a câmpurilor”, în *Lingvistica modernă în texte*, București: Editura Universității din București.

Coșeriu, E, 2004, „Teoria limbajului și lingvistica generală”, București: Editura Enciclopedică.

Coșeriu, E., Geckeler, H., 2016, *Orientări în semantica structurală*, Iași, Ed. Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2016, p.17.

Coteanu, I, 1973-1985, *Stilistica funcțională a limbii române*, vol. I-II. București: Editura Academiei.

Coteanu, Ion, Forăscu, Narcisa Bidu-Vrănceanu, Angela, 1985, *Limba română contemporană. Vocabularul*, București: Editura Didactică și Pedagogică.

Coteanu, Ion, 1990, *Gramatică. Stilistică. Compoziție*, București: Editura Științifică.

Diaconescu, Paula, 1965, „Articularea cu articol ‘proclitic’ a substantivelor proprii, nume de persoană, în limba română”, în *Omagiu Rosetti*, p.171-177.

Dragomirescu, Gh. N., 1973, „Articolul enclitic în limba română actuală”, în *Limbă și literatură*, I, 1973, p. 93-44.

Dubois, Jean, Goiacomo, Mathee, Guespin, Louis, Marcellesi, Christian, Marcellesi, Jean-Baptiste, Mevel, Jean-Pierre, 1994, *Dictionnaire de linguistique et des sciences du langage*, Paris: Larousse.

Enzo, La Stella T., 1982, „Deonomastica: lo studio dei vocaboli dervati da nomi proprii”, în *Le lingue del mondo*, 1982, p.13-18.

Frățilă, Vasile, 1987, *Lexicologie și toponimie românească*, Timișoara: Editura Facla.

Frățilă, Vasile, 1993, *Contribuții lingvistice*, Timișoara: Editura de Vest.

Frățilă, Vasile, 2004, *Cercetări de onomastică și dialectologie*, Timișoara: Editura Excelsior Art.

Gardiner, Alan H., 1911, *The theory of proper names. A controversial essay*, London, Oxford University Press, New York, Toronto.

Gardiner, Alan H., 1958, *The Theory of Proper Names. A Controversial Essay*, Oxford University Press.

Gaur, Al., 1970, „Între numele proprii și cele comune”, în *Limba română*, XIX, nr. 5, București: Academia Română.

Gaur, Al., Stati, S., Wlad, L., 1971, *Tratat de lingvistică generală*, București, Ed. Academiei.

Gaur, Al., 1972, *Nume de locuri*, București: Editura Științifică.

Goicu, Viorica, 1996, *Nume de persoane din Țara Zaradului*, Timișoara: Editura Amphora.

Hendrickson, R..A., 1933, *Human Words*, New York: Stein and Day.

Hristea, Th. (coord.), 1980, *Sinteze de limba română*, București: Editura Didactică și Pedagogică.

Ibrăileanu, G., 1930, *Numele proprii în opera comică a lui I. L. Caragiale*, București.

Ichim-Tomescu, Domnița, 1973, „Cercetarea gramaticală a numelor proprii”, în *Limba română*, XXII, 1973, 5, București: Academia Română, p.467-477.

Ichim-Tomescu, Domnița, 1975, „Sens și context la numele proprii”, în *Studii și cercetări lingvistice*, XXVI, 1975, 3, București: Academia Română, p. 239-246.

Ichim-Tomescu, Domnița, 1977, „Probleme ale subclasificării antroponimice”, în *Studii și cercetări lingvistice*, XXVIII, 1977, 6, p. 609-619.

Ichim-Tomescu, Domnița, 1978, „Observații asupra adaptării morfologice a toponimelor străine în limba română”, în *Limba română*, XXVII, 1978, 3, p. 237-242.

Ichim-Tomescu, Domnița, 1978, „Observații cu privire la articularea numelor proprii în limba română”, în *Studii și cercetări lingvistice*, XXXI, 1980, 1, p. 3-10.

Ichim-Tomescu, Domnița, 1978, „Observații cu privire la articularea numelor proprii în limba română”, în *Studii și cercetări lingvistice*, XXXI, 1980, 1, p. 3-10.

Ichim-Tomescu, Domnița, 1980, „Aspecte ale genului gramatical la numele proprii de locuri în limba română”, în *Studii și cercetări lingvistice*, XXXI, 1980, 1, p. 403-409.

Ichim-Tomescu, Domnița, 1983, „Aspecte ale genului gramatical la numele proprii de persoane în limba română. Prenumele”, în *Studii și cercetări lingvistice*, XXXIV, 1983, 3, p.210-214.

Ichim-Tomescu, Domnița, 1989, „Opoziția de gen la numele proprii de persoane în limba română. Prenumele” în *Aspecte ale genului gramatical la numele proprii de persoane în limba română. Prenumele* în *Studii și cercetări lingvistice*, XL, 1989, 1, p. 45-52.

Ichim-Tomescu, Domnița, 1992, „Observații asupra cazului vocativ la numele proprii în limba română”, în *Limba română*, XLI, 1992, 1-2, p. 41-46.

Ilie, Dan, 1963, „Un vocativ regional”, în *Limba română*, XVII, 1963, 5, p. 527- 532.

Ilie, Dan, 2006a, *Nume proprii românești*, Iași: Editura Timpul.

Ilie, Dan, 2006b, *Studii de onomastică*, Iași: Editura Vasiliona '98.

Ionescu, C., 1975, *Mică enciclopedie onomastică*. București: Editura Enciclopedică Română.

Ionescu-Ruxăndoiu, L., 2003, *Limba și comunicare*, București: Bic All.

Iordan, Iorgu, 1963, *Toponimia românească*, București: Editura Academiei Republicii Socialiste România.

Iordan, Iorgu, 1975, *Stilistica limbii române*, București: Editura Științifică.

Istrate, M., 2000, *Numele propriu în textul narativ, aspecte ale onomasticii literare*. Cluj: Editura Napoca Star.

Jakobson, R. 1987, *Language in Literature*, K. Pomorska și S. Rudy (eds.), MA: Harvard University Press.

Jonasson K. 1994, 'Le nom propre. Constructions et interprétations', Duculot.

Kripke S. 1980, *Naming and Necessity Traduction: La logique des noms propres*, Paris.

Lambru, Ruxandra, 2005, *Numele de persoană la români în secolele al XIV-lea și al XV-lea* (teză de doctorat), București: Universitatea din București.

Marcato, Carla, 1996, 'Morphologie et formation de plus anciens noms de personne: domaine roman', în *Namenforschung. Name Studies. Les noms propres*.

Migliorini, Bruno, 1927, *Dal nome proprio al nome comune. Studii semantici sul mutamento dei nomi propri di persona in nomi comuni negl'idiomi romanzi*, Génève, L. S. Olschki.

Migliorini, Bruno, 1968, *Dal nome proprio al nome comune*. Suplemento all' omonimo volume del 1927, Firenze.

Miron-Fulea, Mihaela, 2003, „Numele proprii metaforice în limba română actuală”, în *Aspecte ale dinamicii limbii române actuale*, București: Editura Universității din București, p.337-348.

Miron-Fulea, Mihaela, 2005, *Numele proprii. Interfața semantică-sintaxă*, București: Editura Universității din București.

Moeschler, J., A. Reboul, 1999, *Dicționar enciclopedic de pragmatică*, Traducere de C. Vlad și L. Pop, Cluj: Editura Echinox.

Moscal, Dinu, 2011, „Viziuni structural asupra lexicului înainte de teoria câmpurilor lexicale elaborată de Jost Trier”, în *Pshilologica Jassseyensia*, VII, 1 (13), p. 97-105.

Munteanu, Șt., 1995, *Introducere în stilistica operei literare*. Timișoara: Editura Universității de Vest.

Nuță, Ion, 1981, „De la nume proprii la nume comune în terminologia viticolă”, în *Limba română*, XXX, 1981, 3, p. 201-210.

Oancea, Ileana, 1988, *Istoria stilisticii românești*, București: Editura Științifică și Enciclopedică.

Oltean, Ștefan, 2006, *Introducere în semantica referențială*, Cluj-Napoca: Editura Presa Universitatea Clujeană.

Pană Dindelegan, Gabriela, 1994, *Teorie și analiză gramaticală*, București: Editura Coresi.

Pană Dindelegan, Gabriela, 1992, *Sintaxă și semantică. Clase de cuvinte și forme gramaticale cu dublă natură*, București: Tipografia Universității din București.

Parpală-Afana, Emilia, 1998, *Introducere în stilistică*, Pitești: Editura Paralela 45.

Partridge, E., 1949, *Name into word; proper names that have become common property*, London: Secker and Warburg.

Pascu, G., 1916, *Sufixe românești*, București: Editura Librăriile Socec & Co., C. Sfetea, Pavel Suru.

Pașca, Șt., 1936, *Nume de persoane și nume de animale în Țara Oltului*, București: Imprimeria Națională.

Pătruț, Ioan, 1980, *Onomastică românească*, București: Editura Științifică și Enciclopedică.

Peirce, C.S., 1978. *Écrit sur le signe*. Trad. și prezentare de G. Deledalle, Paris: Seuil.

Pitiriciu, Silvia, 2004, „Morfologia adjectivelor deantroponimice și depatronimice în română, franceză și italiană”, în *Studii și cercetări lingvistice*, LV, 1-2, p 53-61.

Pitiriciu, Silvia, 2007, *Semantică contextuală și lexicalizare din perspectivă lexicografică*, Pitești: Editura Universității din Pitești.

Popescu, Floriana, 2015, *Problema eponimelor în lexicografia românească*, în *Probleme actuale de lingvistică și glotodidactică în contextul abordărilor moderne*, a III-a Conferință Științifico-Practică Internațională, 5-6 noiembrie, Comrat, Republica Moldova.

Potebnea, A.A, 1958, *Iz zapisok po russkoi grammatike*, vol. I, Moscova: Ucipedghiz.

Răileanu, Viorica, 2014, „Sensul numelui propriu în raport cu cel al numelui comun”, în *Limba română*, XXIV, 2, p. 85.

Rusu, Valeriu, 2004, „Nume proprii care au devenit substantive”, în *Viața Medicală*, 2004, p. 29-30.

Rospond, Stanislaw, 1955, ‘Ausgewählte slavische Onomastica’ in *Der Chronik des Thietmar von Merseburg*.

Sala, Marius, Tomescu, Domnița, 1995, 'La recherche onomastique en Roumanie', în *Namenforschung. Name Studies. Les noms propres*, 1. Teilband/Volume 1/Tome 1, Offprint, New York: Walter de Gruyter.

Sala, Marius (coord.), Mioara, Avram, 2001, *Enciclopedia limbii române*, București: Editura Univers Enciclopedic.

Saussure, Ferdinand de, 2011, *Curs de lingvistică generală*, București: Editura Antet.

Schweickard, Wolfgang, 2010, *Deonomastici*, *Enciclopedia dell' Italiano*, Istituto dell' Enciclopedia italiana Treccani (2010) [online]. <https://it.wikipedia.org/wiki/Deonomastica> (citat la 10.01.2024).

Searle, J., 1969, *Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge: Cambridge University Press, Sebeok, T.A., (ed.). 1960, *Style in Language*, Cambridge, MA: MIT Press (reprinted in 1964).

Semino, Elena, Culpeper, Jonathan, *Cognitive Stylistics-Language and cognition in text analysis*, Amsterdam / Philadelphia: John Benjamin Publishing Company.

Simpson, Paul, 2004, *Stylistics: A Resource Book for Students*, UK: Psychology Press.

Stoichițoiu-Ichim Adriana, 2006, *Aspecte ale influenței engleze în româna actuală*, București: Editura Universității din București.

Stoichițoiu-Ichim, Adriana, 2007, *Creativitate lexicală în româna actuală*, București: Editura Universității București.

Stoichițoiu-Ichim, Adriana, 2008, *Vocabularul limbii române actuale. Dinamică/ influențe/ creativitate*, București: Editura All.

Stockwell, Peter, 2014, *The Cambridge Handbook of Stylistics*, Cambridge University Press.

Șăineanu, Lazăr, 1887, *Încercare asupra semasiologiei limbii române*, București: Editura Tipografia Academiei Române.

Șerban, Vasile, Evseev, Ivan, 1978, *Vocabularul românesc contemporan*, Timișoara: Editura Facla.

Teiuș, Sabina, 1969, *Referitor la sfera și locul onomasticii în lingvistică*, în *Studii și materiale de onomastică*, Cluj: Editura Academiei Române.

Trifone, Pietro, 2010, *Storia linguistica dell'Italia disunita*, Bologna: Il Mulino.

Trier, Jost, 1931, *Der deutsche Wortschatz im Sinnbezirk des Verstandes*, Die Geschichte eines sprachlichen Feldes, band 1: Von den Anfängen bis zum Beginn des 13. Jahrhunderts, Germany: Heidelberg.

Tomescu, Domnița, 1975, „Opoziția de număr la numele proprii de persoane în limba română. Numele de familie”, în *Limba Română*, XXIV, 3, Academia Română, București: Editura Universității din București, p. 223-232.

Tomescu, Domnița, 1976, „Aspecte metodologice ale cercetării opoziției de număr la numele proprii”, în *Studii și cercetări Lingvistice*, XXVII, 5, București, p.469-477.

Tomescu, Domnița, 1998, *Gramatica numelor proprii în limba română*, București: Editura ALL.

Tomescu, Domnița, 2001, *Numele de persoană la români. Perspectivă istorică*, București: Editura Univers Enciclopedic.

Tomescu, Domnița, 2007, „Onomasticizarea – subtip al conversiunii lexico-gramaticale”, în *Studii lingvistice. Omagiu profesoarei Gabriela Pană-Dindelegan la aniversare*, București, p. 208-216.

Tomescu, Domnița, 2008, „Derivarea deonomastică în limbajul politic”, în *Limba română. Dinamica limbii. Dinamica interpretării*, București, p. 701-707.

Uritescu, Dorin N., 2009, *Fascinația numelui*, București: S.A.I.S.

Van Langendonck, W. 2007, *Theory and Typologie of Proper Names*, Berlin: New York: Mouton de Gruyter.

Vianu, Tudor, 1968, *Studii de stilistică*, București: Editura Didactică și Pedagogică.

Vintilă-Rădulescu, Ioana, 2005, *Curs de limbă română contemporană-Fonetica, fonologie și semnatică*, Institutul de Lingvistică „Iorgu-Iordan-Al. Rosetti, București: Editura Univers Enciclopedic.

Vlad, C., 1994, *Sensul, dimensiune esențială a textului*, Cluj-Napoca: Dacia.

Zafiu, Rodica, 2001, *Diversitate stilistică în româna actuală*, București: Editura Universității din București.